

HET RAD DES LEVENS.

Het rad des levens heeft niet slechts één betekenis. Het is in de eerste plaats een symbolische voorstelling en we treffen in de gehele Boeddhistische wereld maar vooral in het gebied in de richting van Thibet daarvan voorstellingen aan.

Het rad wordt voorgesteld als een wiel, waarvan de band niet glad is. Het lijkt eigenlijk meer op een stuurrad. Tussen de spaken zijn de verschillende werelden getekend; daaronder ziet men een hele serie hellewerelden, waar het onaangenaam vertoeven is. Er zijn duivels bij met het gezicht van de ontvanger der belastingen; en aan de bovenkant ziet men de hemel. Die hemel ziet er ook een beetje eigenaardig uit; soms is ze een kruising tussen een theehuis en een bloementuin. In het rad wordt dus eigenlijk aangeduid wat de mens in het hiernamaals allemaal zou kunnen overkomen. De spaken zelf lopen meestal iets door en zijn dus knoppen op de buitenrand. De buitenrand zelf staat als symbolische voorstelling voor de oneindigheid der metamorfose; want telkens als je sterft, verander je. Daarbij komt dat die verandering soms ontzettend snel is. De werelden, die tussen de spaken staan, zijn dan ook niet bedoeld als werelden, die feitelijk ergens bestaan. In de voorstelling zijn ze de innerlijke werelden van de mens en wat hij daardoor beleeft. Dat is de officiële uitleg.

Maar toevallig lijkt dat rad ook een klein beetje op het schema van een horoscoop; en dat wil zeggen dat men het ook gebruikt voor vormen van horoscopie. Men zet er dus de verschillende werelden en de invloeden die daarin voor de mens optreden neer en men trekt daaruit de conclusie omtrent de belevingen van zijn "ik". Daarnaast wordt het ook nog gebruikt als meditatievorm, waarover al heel veel is gezegd als ik me niet vergis. En het wordt gebruikt als een soort noodlotsrad, een soort rad van avontuur. Wanneer je nl. het rad laat draaien, dan komt een bepaalde wereld boven; en die is dan de wereld, die je op dat ogenblik met gebed zou kunnen bereiken. De laatste procedure is niet algemeen bekend, maar wordt vooral op de zuid-voet van de Karakorum veel gebruikt; daar zijn er ook nogal wat kloosters.

Nu we zo'n klein beetje hebben verteld, waarvoor het rad kan dienen, moeten we proberen het uit elkaar te rafelen.

U moet goed begrijpen, dat de wereld van de Boeddhist een andere is dan de uwe. Het einddoel is bij ons God; en van die God hebben we een vaste voorstelling. God woont in een huis: de woning Gods. En in die woning Gods zijn dan weer vele woningen, waar iedereen terecht kan. God zit daar zelf als een soort super-mens tussen. Dat is dus een gevormd beeld.

De Boeddhist echter kent dus wel veel demonen en goden en wat erbij hoort, maar dat maakt geen deel uit van zijn werkelijke leer. Voor hem is God de oneindigheid, het Niet, het Onbekende, iets wat a.h.w. negatief is. Je zou kunnen zeggen: de christelijke God is positief, maar de God van de Boeddhist is in zekere zin negatief. Hij grijpt ook niet zo volledig in als de christelijke God. De God van de westerling grijpt naar de aarde en zet daar de mens op zijn plaats. De God van de Boeddhist is een aantal wetten; en in die wetten zit hij gevangen als in een web. Alleen door de wet te kennen en door desondanks te streven naar een steeds verder wegvallen van alles wat niet God is (niet echt is) komt hij tot een eigen vorm van negatief zijn (van uit menselijk standpunt); een zijn dus dat in een bepaalde Groot-orde daadloos is, waarin het bewustzijn wel be-

staat, maar waarin er volgens ons geen uitwisseling meer mogelijk is. De Boeddhist is nl. wat dat betreft veel mystieker aangelegd dan de westerling en de Christen.

Zo heeft hij zijn rad eigenlijk niet geconstrueerd om de mens nu eens precies te laten zien hoe het er in het hiernamaals uitziet. (Zoals vroeger in de kerken hele scènes werden geschilderd, waarin de hemel en de hel waren vertegenwoordigd. Fra Angelico, Michelangelo enz., zelfs Cellini, de zilversmid heeft zich daarmee beziggehouden.)

Nu komen we te staan tegenover een voorstelling, die de waan vertegenwoordigt. Dat moeten we goed begrijpen. Het rad is de voorstelling van de totaliteit van de waan, van de menselijke begoocheling. Alles, wat daarin ligt, komt uit de mens voort. Het is niet oneindigheid zelf maar het is de mens, die op deze wijze de feitelijke structuur van de oneindigheid (de cosmische wet) ondergaat en beleeft. Dat betekent dus voor ons dat het schijnbaar strijdig is, dat hij het rad dan maar heel rustig gebruikt als een horoscoop-schema. Maar voor de Boeddhist, vooral voor de Lama, is dat weer heel normaal; want hij zegt:

"De loop der sterren beantwoordt aan de oneindige wetten, ook als de vorm, waarin we ze waarnemen, schijn is. Wanneer we de loop der sterren zien, dan construeren we daaruit een wet. Onze conclusies zijn schijn; ze zijn niet reëel. We zijn niet zo gebonden als we denken, maar gezien de waan van de wereld waarin we leven, kunnen we daarmee werken; en dus is het rad onze eigen wereld, die we bepalen volgens een goddelijke wet, die we aan de buitenkant hebben vastgesteld.

Dan moeten we niet vergeten, dat wanneer ik alles verwerp als waan, als begoocheling, er ergens een werkelijkheid moet zijn. Die werkelijkheid is dus niet uit te drukken. We kunnen die niet tekenen of omschrijven. We kunnen haar beleven. En als we de werkelijkheid in ons dragen, dan kijken we door de waan heen. Maar willen we onszelf uitdrukken, dan moeten we toch weer een waan opbouwen. De absolute werkelijkheid is daadloos. Daar is de mens a.h.w. een vaste lijn in een goddelijk schema, waarin hij daadloos het geheel ondergaat.

Het leven is niet daadloos; dus is alle leven een waan. De bewuste echter schept zijn waan zelf, terwijl de onbewuste leeft in een waan, die hij niet zelf heeft geschapen, die hij niet erkent en waaraan hij onderworpen is.

Ga ik met het rad b.v. mediteren, dan kan ik elke willekeurige voorstelling gebruiken, mits ze beantwoordt aan dat ene punt: een oneindigheid, verdeeld in afzonderlijke werelden, gevuld met mijn eigen realisaties. Ik kan dus net zo goed spreken over de theoretische parallelwerelden, waar men b.v. aan de hand van de nieuwste ontwikkelingen van aardse stellingen aan toekomt. We kunnen spreken over de verwisselbaarheid van tijd en ruimte. Dat past allemaal in dat rad. Gaan we spreken over de politieke situatie, we nemen het rad en het rad geeft ons de verhouding weer.

Maar het aardige is, dat rad wordt voorgesteld als wentelend; het staat niet stil. Waan is altijd beweging. Een illusie is nooit een stilstaand feit. Het is altijd een verandering, een voortdurende verandering van vorm, van gedaante, van invloed. Daarbij liggen altijd de tegendelen tegenover elkaar.

Wanneer je dat rad beschouwt, dan zie je dat een bepaalde hemelwereld wordt opgeheven door een bepaalde hellewereld; dat een bepaalde menselijke bestaansvorm wordt opgeheven door tegenoverliggende menselijke bestaansvormen. Zo drukt dit rad uit dat alles, maar dan ook werkelijk alles wat er bestaat, ergens zijn tegendeel heeft. Dat in de voortdurende beweging de waarden niet bestendig zijn, maar voortdurend wisselen en dat onze plaats in het rad des levens voor ons bepaalt wat de rest van het leven is.

Ze gaan nog een heel eind verder, want er bestaan allerhand beschouwingen over en één daarvan vind ik wel heel aardig en misschien is dat ook iets voor u. Daar staat nl.:

Een hel is voor de bewoners ervan een wereld; een diepere hel is voor hen de hemel. Maar de hemel is voor hen een oord van kwelling. Want een ieder gaat uit van zijn eigen waan, zoekt de bevestiging van die waan in alle dingen en daar, waar hij haar versterkt vindt, vindt hij geluk; daar, waar de waan voor hem wegvalt - zonder dat hij beseft dat het waan is - vindt hij kwelling. Dit is een heel aardig punt. Men gaat dus uit van het standpunt, dat in uw wereld iets negatief wordt op het ogenblik, dat u iets anders zoudt willen. Dat kan op zichzelf volkomen verkeerd zijn. Uw denken kan verkeerd zijn, maar de vervulling van uw gedachten is voor u vreugde en elk teniet doen van uw verwachting, uw hoop, uw denkbeelden, de vernietiging van wat u nu koestert, is hel.

Een aardig iets. Want als je zo gaat rekenen, kun je elke hellewereld als een normale wereld beschouwen op het ogenblik dat je haar betreedt en ook elke hemelwereld. Er is dus in feite geen hemel of geen hel. Er is slechts een aantal verschillende levenswaarden, die wij van uit ons huidig standpunt (dat ook waan is) beoordelen. Door die beoordeling zeggen we: Het is een hel of het is een hemel. Zodra we erin zijn, zijn we conform de daar heersende waarden en bestaat er dus in die wereld geen kwelling of genieting; er bestaat leven, precies zoals hier.

Ik vind het wel aardig om daarover soms te filosoferen, ofschoon ik voor de rest van het Boeddhisme weinig geef. Want menig Boeddhist is iemand, die zichzelf bedriegt, aannemend dat hij - door te doen alsof hij bepaalde wetten volgt - een bewustzijn verkrijgt dat niet afhankelijk is van zijn innerlijke status, maar van zijn manierisme, waarmee hij die innerlijke status omhult; en dat is natuurlijk kolder.

Je kunt naar de Boeddha toegaan en je kunt zijn beeld wassen. Maar daarmee maak je de Boeddha zelf niet schoner of vuiler en je verdient er voor jezelf ook niets mee; het is waan. Je kunt reukwerk branden. Maar dat maakt van uit boeddhistisch standpunt geen verschil.

Nu ik dit alles heb verteld, weet u ongeveer wat het rad is. En nu we toch bezig zijn over het onderwerp, kunnen we er misschien wel wat aan vastknopen.

De Lama's, maar ook vele andere boeddhistische monniken (uitgezonderd misschien bepaalde kloosters in Ceylon) doen graag aan magie. Ze berekenen horoscopen, ze weten wat bezweringen zijn, ze gaan met duivels om en al die dingen meer. Nu zult u zeggen: Dat is kolder. Hoe kan een boeddhistische monnik of een Lama gelijktijdig geloven in een status van daadloosheid als hoogste doel en ingrijpen door middel van de magie?

Daar komt echter nog iets aardigs bij. Want, zegt zo'n monnik of Lama, deze wereld waarin ik leef is waan. Omdat het waan is, bezit het geen enkele werkelijke waarde, behalve de waarde misschien die het voor mij heeft om de werkelijkheid te erkennen. Wat ik er dus aan verander, wat ik erin doe, is ook niet belangrijk.

Wanneer ik magie bedrijf, dan werk ik met het onbewuste, met een begoocheling in de begoocheling; en daarmee doe ik geen kwaad en geen goed. Alleen wanneer ik mijzelf daaronder schuldig voel, is het wat anders, want dan dwing ik mijzelf tot compenseren en ben ik dus in een verwarring; ik ben gevangen in wat men noemt: de wenteling van het rad. Maar zodra ik daarvan vrij sta, wat maakt het dus uit of ik mezelf dood of een ander. Als Boeddhist heb ik meestal respect voor het leven. Waarom? Omdat het leven op zichzelf de drager is van een bewustzijn, waarin de waarheid schuilt. Maar wat geeft het nu, of ik als monnik word doodgeslagen of niet? Wat maakt het uit, of ik een ander doodsla? Op zichzelf

niets. Het is alleen mijn innerlijk wezen dat bepaalt. En wanneer ik pijn voel en ik weet dat er geen pijn bestaat, ik weet dat innerlijk sterk, dan voel ik geen pijn. Of; als ik helemaal geen pijn heb en ik denk dat ik pijn heb, dan zal ik pijn hebben. Dus waarom zou ik niet ingrijpen? Waarom zou ik niet mijn eigen weg gaan?

Er zijn natuurlijk een hele hoop verhalen in omloop over priesters en hun praktijken, waar je een beetje gek van opkijkt. Zo bestaat er b.v. het bekende verhaal: Een heilige man leefde ergens in de bergen in Thibet. Op een gegeven ogenblik bemerkte hij dat een mede-kluizenaar, die hij zeer hoogachtte (hij woonde zo'n 5 à 10 kilometer verder) op sterven lag. Wat deed hij nu? Ging hij nu die kluizenaar helpen? Neen. Hij ging als een razende zot naar beneden, totdat hij ergens bij een beekje een vrouw vond. Toen dacht hij even heel diep na. De vrouw wilde al eerbiedig voor hem neervallen, maar wat deed hij? Hij greep haar aan en pleegde de geslachtsdaad.

Nu zul je zeggen: Nou ja, wat is dat nu voor kolder! Maar hij had het idee: die mede-kluizenaar van me is nog niet ver genoeg om werkelijk het Niets te bereiken. Hij heeft een volgende incarnatie nodig; en dus kan ik het best zorgen dat hij dat in zijn eigen omgeving vindt, zodat hij zijn oude leven zonder hinderpalen kan voortzetten. En wat maakt het nu per slot van rekening voor die vrouw uit, of ze nu een kind krijgt waar de ziel inzigt van een oude kluizenaar of van een ander; ze zal er toch wel één krijgen. Het is toch allemaal begoocheling, waan, laat ik nu maar zorgen dat dat voertuig op dit ogenblik wordt gemaakt, dan kan die geest zich daar meteen aan vasthechten.

Als je nu zo'n verhaal hoort, dan denk je: Zijn ze daar nu een heel klein tikje geschift? Maar volgens hun gedachtengang is dat logisch. Of het voor ons denken zo logisch is, dat is een andere kwestie. En ook daarop heeft vooral de Lama een mooi antwoord. Hij zegt:

Wij ontmoeten elkaar wel, maar wij leven niet in dezelfde wereld. Want de begoocheling, waaronder wij gebukt gaan, is voor ons beiden verschillend. Wat ik doe is logisch voor mij. Wat u doet kan logisch zijn voor u. Maar dat betekent nog niet dat het in mijn wereld dezelfde betekenis heeft. En omdat de geestelijke waarde (de achtergrond) het belangrijkste is, moet je vandaaruit rekenen en niet van uit iets anders.

Dat dat soms tot heel eigenaardige gevolgen heeft geleid, ja, per slot van rekening, we hebben in alle godsdiensten wel van die eigenaardige afwijkingen. Wat zoudt u zeggen van het optreden van Savonarola? Of - om wat anders te nemen - van de afgezanten die Paulus VI op het ogenblik half en half als spionnen stuurt naar het kamp van de atheïsten? (De communisten, zegt hij.) Dat zijn ook gekke dingen. Daarover moet je ook even goed nadenken, voordat je zegt: Misschien zit er wat in.

Zo hebben de monniken in Thibet (de Boeddhisten, wel te verstaan) in sommige kloosters lagere monniken, die je kunt huren. Ja, u denkt misschien als werklieden? Neen, als lijfwacht. Die heren hebben stokken, die goed verzwaard zijn en daarmee gaan ze beter om dan een nozem met een fietsketting. Die lieden zijn werkelijk gevaarlijk. Ze trekken mee met een karavaan als bescherming tegen rovers e.d. Zolang ze in die functie zijn, trekken zij zich van alle regels niets aan. Zijn ze klaar met hun werk, dan is het geweld afgelopen en worden ze ineens weer vroom. Ze lusten dan geen vlees meer en alles gaat weer geheel volgens ritueel, net zolang tot ze weer een baantje hebben en dan breken ze weer los als duivels, die pas uit de hel zijn ontslagen.

Als je dat zo hoort, dan zeg je: Neen, ik kan me die wereld niet voorstellen. Maar voor de Boeddhist is het logisch. Wanneer ik op een bepaald ogenblik krijgsman moet zijn, gedraag ik me helemaal als krijgsman; dan ken ik de wetten van de priester niet meer, ook wanneer mijn wezen aan het klooster is gebonden. Maar zodra mijn krijgsman-

zijn ophoudt, keer ik weer terug (onderga ik a.h.w. weer een metamorfose) naar het monnik-zijn en dan ben ik ineens wel gebonden aan de regels. Zo zijn er duizend-en-één eigenaardigheden.

Altijd weer sta je als westerling en ook als geest met een achtergrond anders dan de hunne versted over alles wat ze doen; en je vraagt je af, of dat nu comédie is, of dat nu voor die mensen eigenlijk niet een beetje waanzin is, een soort afgoderij of zelfbedrog. Maar kennelijk is het dat niet, want wat zij hebben gesteld, is op zichzelf waar.

Het levenswiel, dat ze tekenen, bevat een waarheid zo groot, dat je die heus niet kunt uitdrukken op een andere manier. Er zit zo onnoemelijk veel aan vast dat je verstomd staat, als je het je gaat realiseren. Het enige verschil tussen de goede Boeddhisten, de Lamaïsten en de goede Christenen is misschien dat ze waarschijnlijk minder weten over de theorie van hun leer, maar dat ze wát ze weten volledig en intens in de praktijk omzetten.

Nu heb ik daarmee, geloof ik, de aanvullende beschouwing, dus de denkwijze van de magie, van het ingrijpen in het leven, toch wel duidelijk gemaakt. Ik wil nu op mijn manier een klein beetje filosoferen, uitgaande van het voorgaande.

Op het ogenblik, dat alle dingen waan zijn en dat de betekenis ervan door onszelf wordt bepaald en door niets anders, is het voor ons belangrijk te beantwoorden aan de eisen van ons eigen wezen. Die eisen moeten zijn vastgelegd. Zo goed als de plaats in het rad wordt bepaald door voorafgaande metamorfosen en daaropvolgende metamorfosen, zo wordt dat wat u op het ogenblik bent bepaald door wat u bent geweest en wat u zult zijn. De eisen, die in u bestaan, de behoeften, de verlangens, de afkeer, de illusies, de ontgoocheling, ze zijn deel van uw wezen. U kunt daaraan niet ontkomen. En dan heeft de Boeddhist en vooral de Lama gelijk, wanneer hij zegt:

Ik moet uitgaan van wat ik ben. Niet van wat ik zou willen zijn, want dan vergroot ik de waan. Niet van datgene wat ik zou kunnen zijn, want ik moet beantwoorden aan mijn eigen mogelijkheden en niet aan de mogelijkheden van de wereld. Ik moet dat doen op dit ogenblik en voortdurend. Het is dus niet: Vandaag weet ik dat ik dat ben en morgen zal ik het zijn. Neen, wat ik weet te zijn, dat verwerkelijk ik. In die verwerkelijking ben ik gebonden aan mijn lichamelijk karakter en aan mijn geestelijke voorgeschiedenis. Het lichamelijk karakter wordt bepaald door de wijze, waarop je incarneert.

Er bestaat een heel aardig verhaal over een monnik, die gestorven was en die zich ineens (dus na zijn overlijden) zag lopen in een straat vol paleizen. Fantastisch mooi. Enfin, de man had misschien een wat slechte smaak, hij zocht er één uit dat buitengewoon pompeus was om tot zijn ontsteltenis te ontdekken, dat hij voor reïncarnatie was binnengegaan in een varken.

Wij zoeken een lichaam. We kunnen wel zeggen dat we dat niet doen, maar wie van u weet wat hij allemaal heeft gedaan, voordat hij werd geboren? Er zijn er maar weinig, die dat weten. De meesten weten nog niet eens goed wat ze doen, nadat ze geboren zijn, laat staan wat er voordien is gebeurd. Die keuze heeft u gemaakt aan de hand van uw denkbeelden, uw smaak, uw begeerte, zonder te weten wat de gevolgen ervan waren. Het was uw geest, die bepaalde. Vanaf dat ogenblik is het lichaam meester.

Het lichaam is gebonden aan een groot aantal krachten. Er zijn in de eerste plaats de cosmische samenhangen. U kent die o.m. als wat u noemt de horoscopie: de uitwisseling van grote invloeden binnen het zonnestelsel. Maar er is nog veel meer bij. De kracht van het licht op het ogenblik van incarnatie en de kracht van het licht op het ogenblik van geboorte tezamen vormen een waarde, die uw persoonlijke mogelijkheden in dat lichaam sterk zullen bepalen.

Verder bent u afhankelijk van het ras. Als u vandaag de dag in Alabama wordt geboren als een neger, dan bent u dus voor de ene helft van de wereld een stuk vee in opstand en voor de andere helft een rebel voor een goede zaak; voor jezelf ben je alleen maar een mens, die graag lawaai schopt, omdat hij het op een andere manier niet meer weet te red- den. En wat daaruit voortvloeit, dat is je leven, daaraan ontkom je niet.

Zo heeft u allemaal een lichamelijke conditionering. Dat is geen directe voorbestemming maar een conditionering. Uw leven is afgepaald, ingeperkt. Daarbij heeft u geestelijk die voorgeschiedenis; en dat betekent niet alleen dat u een bepaald lichaam hebt gekozen maar ook dat u zich daarbij bepaalde verwachtingen hebt gemaakt.

Eén van de grote uitleggers van deze lering was een zekere Darjen Tensoe, zeer waarschijnlijk iemand van de zuidelijke Karakorum, maar hij woonde in Zuid-Thibet. Deze stelde het zo:

"De verwachten van de geest, in tegenstelling tot de werkelijkheid van het lichamen bestaan (dat erkent hij dus als een waarheid, als wer- kelijk), vormen de waan, de begoocheling, waarin men leeft."

Dat is een interessant punt. Je leeft dus a.h.w. werkelijk in de stof. Je hebt werkelijk geestelijke gaven, maar omdat er een verschil tus- sen die twee bestaat, probeer je te compenseren; en hoe groter de begoo- cheling wordt, hoe meer we kunnen spreken van een vorm van overcompensa- tie. De illusie, die waan, is nooit grijpbaar, zoals diezelfde Tensoe zei:

"De waan is een schim, die ons steeds ontvliedt, wanneer we menen haar te bereiken."

Je ziet niet de werkelijke feiten. Je meent met een stoffelijk leven of met een bepaald geestelijk streven iets te bereiken wat voor jou de compensa- tie is van de onevenwichtigheid in je bestaan, maar die krijg je niet. De gebondenheid daaraan is juist voor jou de voortdurende jacht; daardoor word je gedreven in het leven en kun je niet ontkomen aan jezelf. Op het ogenblik dat je aanvaardt dat je stoffelijk anders bent dan je geestelijk zou willen zijn, dat je stoffelijke mogelijkheden en onmogelijkheden, je no- den, je behoeften, je afkeer, een andere is dan de geestelijke, zeg je:

Kijk, ik leef in de materie. In die materie voltrekt zich de ge- schiedenis van de materie. Ik kan er wel uit leren, maar kan er ten slot- te weinig aan veranderen. Ik kan het wel anders zien dan het is, maar daarmee verander ik de feiten niet.

Per slot van rekening, je kunt iemand doodslaan en zeggen: Ik ben een held, want deze man was een gevaar voor de maatschappij en ik heb hem gedood.

Je kunt ook zeggen: Ik ben een dwaas en een misdadiger, want ik heb een mens gedood, dat had ik niet mogen doen.

De feiten zijn waarschijnlijk, dat u onder de drang der gebeurtenissen in strijd kwam, dat u hebt gedood uit instinct of zonder beheersing en dat u daarna hebt geprobeerd om dat voor uzelf te rechtvaardigen; of omgekeerd, dat u dit hebt gezien als een last, die u geestelijk moest dragen.

Geen van beide is waar, volgens dit stelsel. Daar ben ik het voor een groot gedeelte wel mee eens.

Je hebt je leven uitgestippeld, goed. In dat leven zijn er a.h.w. steeds kruispunten op je weg. Wanneer je A hebt gezegd, moet je B gaan zeggen; maar vandaar kun je weer naar de rest van het hele alfabet toe. Dan heb je een weg gekozen en ga je vandaar weer verder. Die knooppunten liggen vast in de cosmos. Je kunt zeggen, dat die worden bepaald door de sterren. Maar je kunt net zo goed zeggen: doodgewoon door de structuur van het werkelijke leven. Een lichaam is daaraan onderworpen. Keuze is wel mogelijk, maar die is beperkt en er zijn maar bepaalde ogenblikken, waarop een werkelijke keuze kan worden gedaan; daarna ben je machteloos. Aanvaard je dat nu, dan is het goed, want dan kun je van elk moment van keuze gebruik maken om iets te verwerklijken wat noodzakelijk is. niet om- dat je het mooi of lelijk vindt, of omdat je meent dat je daarmee gelukki-

ger of ongelukkiger zult zijn, maar omdat je erkent: dit is een deel van mijn bestemming. En is het gebeurd, dan ga je verder en denk je er niet meer over na. Je gaat niet zeggen, dat het mooi of lelijk was, dat het goed of kwaad was. Neen, het is gebeurd. Ik heb een keuze gedaan. Nu moet ik me weer bezighouden met het volgende punt.

Geestelijk ben ik dus niet de drager van het gebeuren, ik ben de waarnemer. Je zou moeten zeggen: De geest is iemand, die zit te kijken naar een leerfilmje in de klas. Je beschouwt een situatie, waarvan je weleens deel zou kunnen zijn en uit de daarin optredende situaties, fouten, ontwikkelingen, kun je zelf leren hoe een bepaalde verhouding ligt.

Nu begrijpt u misschien ook waarom ze dat rad zo graag als meditatie-onderwerp gebruiken. De geest maakt zich los van de materie en beschouwt het leven niet meer als iets, waaraan ze deel heeft maar als een lering, als een leerrijk schouwspel, dat ze in zich opneemt en waaruit ze dus haar eigen mogelijkheden, haar eigen reacties beter kan vaststellen. Op deze manier zit dat allemaal in elkaar.

Ik vind altijd, dat voor die stelling heel veel te zeggen is, want zou je die splitsing tussen geest en stof, tussen ziel en het voertuiglijk leven tot standbrengen, dan zou je kunnen zeggen: Nu sta ik helemaal vrij. Ik leef in de eeuwigheid, in de werkelijkheid; tijdloos. Ik ervaar, ik word bewust, ik word wijzer en aan de andere kant ben ik niet meer gebonden aan de waan, aan de illusies, die normalerwijze mijn wereld uitmaken. Maar al zeg ik dat duizend keer, ik heb ook mijn illusies, al is het alleen maar de illusie dat u mijn gebabbel op het ogenblik wel interessant zult vinden. Ja, en zo heeft iedereen die illusie.

Ik geloof, dat het de grote kunst is om onze illusies te beperken tot het onvermijdelijke. We kunnen niet in een bepaalde rationalisatie van ons leven heen. We moeten iets soms een bepaalde belangrijkheid geven, die het misschien in wezen niet bezit. We moeten soms iets stellen, omdat we zonder die stelling niet verder kunnen. Maar laten we dat dan tot een minimum beperken. Wat vandaag is, is vandaag. Wat vandaag brengt, is van vandaag. Leer eruit. Heb er geen berouw en geen spijt van. Probeer niet het weg te praten of er iets groots of iets verschrikkelijks van te maken. Neen, laat het voor wat het is. Oordeel niet. Dan zijn we ineens heel dichtbij Jezus, die zegt: "Oordeel niet, opdat ge niet geoordeeld worde."

Als u zichzelf voortdurend beoordeelt, veroordeelt u zichzelf ook. Maar die veroordeling, daaraan ontkom je niet. Want als een ander zegt dat je een schoft of een ellendeling bent, dan kun je wel zeggen: Nou, nou, die overdrijft; of: dat is afgunst. Maar als je tegen jezelf zegt dat je een schoft bent, dan voel je je als zodanig en dan zul je onbewust vaak als zodanig handelen.

Toen ik nog een jonge jongen was, gingen we naar dominee toe. Dat was in de buurt van het hedendaagse Abcoude. We gingen er met het rijtuigje heen en dan mocht ik op de bok zitten als het mooi weer was. Er was daar een dominee en die goede oude heer wist één ding verduveld goed. Hij zei nl. tot ons: "We zijn allemaal zondaars. Maar als we daarover beginnen te praten, zeggen we: Wat geeft een zonde meer of minder, we zijn nou toch al bezig. Laat ons daarom kijken naar de Here, die ons is voorgegaan en niet naar onszelf met onze onvolmaaktheden."

Ja, misschien was die oude heer niet zo'n goede theoloog, maar hij was een goed mensenkenner.

Zo zit het bij ons ook. Wanneer wij ons dus op een gegeven ogenblik gaan beoordelen of veroordelen, dan dwingen we ons in een situatie, die misschien feitelijk niet bestaat.

Ik heb iets gedaan en misschien vind ik het achteraf heel erg jammer dat ik het heb gedaan, maar op dat ogenblik heb ik er iets goed mee willen bereiken. Wie zal mij zeggen, dat ik niet iets goeds ermee heb bereikt?

Ben ik in staat om de zaak te bekijken? Dan kan ik mezelf om mijn hoofd slaan en zeggen dat ik dom ben geweest, maar daarmee kom ik niet verder. Ik kan iets doen, dat eigenlijk meer uit zelfzucht gebeurt of om eens een beetje groots te doen dan om wat anders; en later zie ik dat het eigenlijk toch wel goede resultaten schijnt te hebben gehad en dan zeg ik: Kijk, dat was mijn vooruitziende blik. Zo goed was ik al, dat ik op dat ogenblik zo heb gehandeld.

Maar had het werkelijk zin? Misschien heb je wel kwaad gedaan. Wie weet wat er werkelijk uit voortkomt? Dat kun je nooit bekijken. Waarom zouden we dus tegen onszelf zeggen, dat we deugdzaam zijn of zondaars of wat anders? Laten we volstaan met te zeggen: We zijn. We bestaan en we kunnen niet helemaal zonder onze illusie. Maar laten we die illusies dan alsjeblieft kortwieken. Laat ons met twee voeten op de grond staan. Je hoeft heus niet in de modder te trappen, dat is niet noodzakelijk. Maar je moet zorgen dat je de werkelijkheid, zoals je die nu kent, zoveel mogelijk benadert. Op het ogenblik, dat je haar in de steek laat, kun je alleen nog van uit de geest oordelen; en die geest moet vrij staan van de stof om haar betekenis te kennen.

Zo vind ik altijd in het rad een hele hoop interessante dingen.

Ik vraag me wel eens af, waarom een duivel hoorntjes draagt? Altijd als je een duivel ziet, heeft hij bokkepoten of hoorntjes. Dat is ook een deel van de menselijke illusie, geloof ik. Het is een wezen, dat meer lijkt op Pan, dus eigenlijk een faun; een deel van de bezielde natuur. De bezielde natuur staat dichterbij God dan de mens, die zich van de natuur verwijdert, of je het nu toegeeft of niet. En dat noemen we een duivel. Waarom eigenlijk? Ik wilde alleen maar zeggen, dat een hele hoop mensen demonischer zijn dan een duivel. Want een duivel handelt nog krachtens zijn wezen; en de mensen handelen ondanks hun wezen; en dat is nog veel erger. Alles, wat ik zo zie van die duivels en demonen, doet mij altijd veronderstellen dat een mens alleen datgene goed wil achten, wat aan hemzelf gelijk is. Maar wie zal zeggen, of een duivel slecht is of goed; of een engel slecht is of goed? Kunnen we dat zeggen aan de hand van uiterlijkheden? Neen. De uiterlijke verschijnselen, de opgelegde emoties, de stellingen van je wereld, de overwegingen, die vandaag steeds buiten beschouwing laten maar die het steeds hebben over gisteren en morgen, zijn waan. Zij zijn de begoocheling. Ze zijn de drijvende kracht van het rad, van het noodlot. Zij zijn het eigenlijk, waardoor de mens met handen en voeten gebonden is aan een ontwikkeling, die hij niet kan tegenhouden, waaraan hij niets doen kan. Zij zijn de redenen, dat hij een voortdurend evenwicht zoekt te vinden tussen zijn feitelijke gedachten, zijn feitelijke begeerten, zijn feitelijke behoeften en de illusie, die hij van zichzelf heeft gemaakt, met als resultaat dat hij geen van de twee verwerkelijkt.

Degeen, die het rad des levens beziet kan zich realiseren dat je vrij moet zijn van de beweging, van het voortgedreven worden om tot de werkelijkheid te komen. Hij kan beseffen, hoe alle waarden voortdurend wisselen en toch in evenwicht blijven, ook al beziet hijzelf dat soms anders. Het meest belangrijke is misschien, dat hij begint te beseffen, hoe zijn eigen wezen niet is: een onscheidbare eenheid of iets dat alleen valt te beoordelen aan de hand van het heden, maar werkelijk iets is, waarbij hij het verleden a.h.w. ziet in de geest; dus de vorming en tot op zekere hoogte de illusie van de geest en het stoffelijk voertuig, waaruit je de vrijheid kunt vinden, waarmee je - levend in het heden (dus niet erbuiten staande) gelijktijdig zonder illusie, zonder begoocheling - de waarheid van geest en stof tot werkelijkheid maakt en in en van uit jezelf het Goddelijke beleeft, zonder eerst aan het Goddelijke je eigen gestalte op te dwingen.

Nu, ik hoop dat mijn illusie dat het interessant was niet volledig fout is geweest. Er komt nog even een andere spreker door, niet van onze groep. Ik hoop, dat hij, wat ik eventueel ben tekortgeschoten, voor u zal aanvullen.

Goedenmorgen, vrienden.

Wanneer er zoveel woorden worden gesproken over begoocheling en waan, zo wil ik u wijzen op enkele punten, die werkelijkheid zijn.

De werkelijkheid van uw wezen is datgene wat ge denkt en droomt, omdat daarin uw ware geaardheid, uw ware problemen, uw ware deugden tot uiting komen.

De ware banden tussen een mens en zijn God zijn niet gelegen in de uiterlijke vormen, maar in zijn innerlijk erkennen van te behoren tot God, het deel-zijn van God.

De werkelijkheid van een leven in harmonie is niet gelegen in het stoer en strak handhaven van wetten, maar het is het erkennen van de levensvreugde, die in alle dingen mag worden gezocht en gevonden, zo zij slechts is een erkenning van het leven zelve en de vreugde van het leven.

Er is niets voor een mens onmogelijk, wanneer hij gelooft aan de waarden, die in hemzelf leven. Wie aan zichzelf twijfelt, maakt voor zich alles onmogelijk. Zoek daarom altijd in uzelf de zekerheid te verwerven van wat ge wilt en wat ge zijt. Vervul uzelf. Want waarlijk, hij die uitgaande van het Goddelijke in hem, erkennende wat in hem leeft, dit maakt tot een werkelijkheid, niet omziende maar voortgaande op zijn weg, heeft het antwoord gekregen op zijn vraag. Voor hem gaan de poorten der bewustwording open.

Wanneer een mens inwijding begeert, zo moet hij beseffen dat een ieder ingewijd is van af het ogenblik van zijn schepping; want in een ieder ligt de totaliteit van kunnen en weten, noodzakelijk om het hoogste te bereiken: de eindbestemming van al het geschapene. Maar wie slechts verwacht van buiten zichzelf te verkrijgen, hij zal nimmer de waarheid beseffen. De inwijding, hem gegeven, blijft als een gesloten boek, dat - nooit gelezen - zijn inhoud niet kan weergeven.

Deze tijd en deze dagen, vaak genoemd als dagen van inwijding, kunnen u slechts de werkelijkheid brengen, die in uzelf leeft, u tot het beseffen brengen van uw werkelijke persoonlijkheid en uw werkelijke kracht. Zij kunnen u brengen tot een ware levensvreugde, een volledige levensaanvaarding, die niet door benepenheid, angst, illusie of voorbehoud wordt geremd, maar die is het vervullen van uzelf en uw levensdoel, zoals ge dat erkent in uzelf om zo deel te hebben aan de totaliteit van het Goddelijke, waaruit ge voortkomt.

Dit zijn dagen, waarin zich de problemen hoog lijken op te stapelen. Maar deze problemen versmelten als sneeuw voor de zon, zodra de mens een beroep doet op zijn innerlijke werkelijkheid en niet slechts op uiterlijke theorie en stellingen.

Er zijn leringen en openbaringen gegeven, ook voor deze tijd; want de oude wet wordt in nieuwe wetten gesteld. De oude regels worden herzien en opnieuw gesproken, zodat ze weer van toepassing zijn op het huidige begrip van de mensheid. Maar al deze dingen kunnen niets betekenen, indien de mens niet van uit zichzelf hierop antwoordt. Want een openbaring buiten u blijft een illusie. Een openbaring, die uw wezen beroert en uw innerlijk verandert, is een erkenning van een deel van het "ik", dat voor u tot op dat ogenblik gesloten was.

Laat die dromen zijn. Speel niet met uzelf en met het leven in een voortdurend streven naar een illusie of een waan. Leef de werkelijkheid, die in u is. Volbreng harmonisch met de God, Die gij in u erkent, al datgene wat opwelt uit uw wezen. Wees één met het ware leven en niet slechts beperkt door de dromen, die gij zelve voortbrengt.

Wanneer ge meent, dat ge krachteloos zijt, bedenk dat in u de oneindigheid rust en dat de oneindigheid een onuitputtelijke bron van alle krachten is.

Indien ge meent vreugdeloos te zijn, bedenk dat in uzelve de bron ligt van wáár leven en van alle vreugde. Een vreugde, die steeds wordt

geboren, wanneer het heden beantwoordt aan de mens, zoals hij zichzelf kent.

Zoek niet naar zekerheid, want een zekerheid kunt ge slechts vinden in uzelf. Zoek echter naar een erkenning, waardoor ge uzelve beter leert kennen, waardoor ge uw wezen meer vervult in deze wereld en in andere werelden en ge zult de inwijding vinden van deze tijd: de eenheid met het totaal Goddelijke (het Koninkrijk Gods genoemd), de verbondenheid met alle leven, doordat ge deel zijt van de levende Kracht en de werkelijke vreugde van het bestaan, die is het erkennen van de zinnelijkheid en de vervulling in alle ogenblikken, die worden gerealiseerd.

De wet van het leven is niet: zie terug. De wet van deze tijd laat vergeet terug te zien.

De wet van het leven is: vervul het heden, voordat gij tracht morgen te bouwen.

De wet van heden is: bouw geen theorieën, die morgen misschien werkelijkheid worden, voordat ge uw taak van heden hebt volbracht.

Zoek niet naar een toekomst, die ge niet kunt omschrijven, maar leef nu in vreugde, puttend uit de kracht die in u is, puttend uit de mogelijkheden die u nu gegeven zijn, opdat gij - in het heden vervuld zijnde - het tijdloze tot werkelijkheid maakt in uw eigen wezen.

Gij zijt heersers van deze wereld, indien ge de heerschappij wilt aanvaarden. Gij zijt gebonden, uitgeworpen in een onbekende duisternis, indien ge uzelf laat kluisteren door de illusies en de leuzen, die de mens in zo overdadige hoeveelheid worden toegeworpen. Wees wij en wees uzelf. Erken uw God. Erken de kracht in uzelve en leef uzelve.

Dit is de regel en de wet der oudheid, gesproken in de woorden van deze tijd. En wat meer is: Datgene wat gij vreest, maakt gij tot werkelijkheid. Datgene wat gij zegt te begeren en afwijst, maakt gij tot een kwelling. Datgene wat gij denkt te bereiken en niet kunt bereiken, is een waan die uw ware pogen doet mislukken.

De werkelijkheid erkennen, nu en ogenblikkelijk, is in deze dagen de enige vervulling van de eeuwige Kracht en de cosmos, van de totale werking van deze tijd in uw wezen en door uw wezen op uw wereld en in alle tijd. Besef, dat gij deel zijt van een geheel en streef ernaar om zelf levende deel van het geheel te zijn.